

ΣΚΟΡΠΙΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ

ΑΝΕΜΟΜΑΖΩΜΑΤΑ

Κ΄.

ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΙΣ ΣΤΟ ΚΙΝΗΜΑ !

ΙΣ ένα άλλο σημείωμά μου είπα μέσες— άφρες για την προσχώρησίν μου στο κίνημα της Θεσσαλονίκης και σās ύποσχέθηκα να μιλήσω για πρόσωπα και πράγματα με τη μεγαλύτερη ειλικρίνεια και να σās άνοιξω όλη την καρδιά μου, γιατί τα σημειωμάτά μου αυτά είνε σάν μιá εξομολόγησι που κάνω μπροστά σ' όλο τον κόσμο.

Ύπηρετούσα τότε στην «Άμυνα του Σαρανιζού» ήμουν εκεί ιπποδικοητής. Πόσο ήμουν ένθουσιασμένος εκείνη την εποχή! Ή δουλειά ήτανε κανονική και ήρωα όμοια με τα γυναικεία. Πήγαινα κάθε πρωί στις έφηρα και έφευγα το μεσημέρι. Ός τίν ώρα αυτή τελείωνε όλη ή ύπηρεσία μου, Διοικητής μου ήταν ένας θαυμάσιος άν-

λίγη σχετικώς. Ούτε ταξείδια, ούτε καί γυναικεία. Πήγαινα κάθε πρωί στις έφηρα και έφευγα το μεσημέρι. Ός τίν ώρα αυτή τελείωνε όλη ή ύπηρεσία μου, Διοικητής μου ήταν ένας θαυμάσιος άν-

θώπος, που είχε κι' αυτός μαρία με το θέατρο, ίσως περισσότερο και από μένα. Όσο νάναι, αυτός το σεβάστηκε πιο πολύ από μένα, γιατί δεν τόλμησε να έμψαση τα έργα του στα φώτα του προσκήριου. Τα λησιμόνησε σ' ένα σωτάρι, χωρίς να τα παρουσιάση ποτέ και προτίμησε αντί να έξακολούη να γράφη, να ζήση εφαρμόζοντας ίσως εκείνο που είπα κάποιος ποιητής, που όσο κι' αν φαίνεται παράδοξο, δεν παύει να είνε ώληθινό : «Όσοι έχουν ψυχή και δεν γράφουν, είνε μοναχικοί άνθρωποι και παρ'όλα, γιατί ζοίνε τα ποιήματα που δεν έγραψαν». Έγώ όμως ως εκείνο τον καιρό, καθώς σās είπα και σās ξαναείπα, προτιμούσα να γράφω, χωρίς να ζω. Έκείνη όμως άκοιθός την εποχή είχαν αλλάξει τα πράγματα. Είχα άρχισει να γίνουμαι κι' εγώ άνθρωπος και άφρησά την καρδιά μου λείτερη να λειτουργήση και να νοιώση όλες τις έρωτικές χαρές. «Είχε αλλάξει έντός μου ό ο ρυθμός του κόσμου», καθώς λέει και ό ποιητής. Ήμουν κούλας στην ώραίατερη, κατά τη γνώμη μου, άντροική ήλικία. Σε κείνη, που ένό τα νεύατα δεν έφργαν άκόμα, ύπάρχει και άρκετή πείρα της ζωής. Ήμουν τριάντα έξη χρονών. Είσα άκόμη νέος, χωρίς να είσαι και παιδί, κι' αυτό και εμπνέεις στις γυναίκες εμπιστοσύνη. Στα παρασάημα, που έως τώρα δεν έβλεπα τίς θεατρικές παρ'όλα σάν άδραμα της Τέχνης και κι' ένδιέφεραν μόνο και μόνο γιατί θα ζωντανεύαν τα πρόσωπα των έργων μου, μιá κατ'άφερα να μιá κίνη όλος όόλοιο άλλούτιχη έντύπωση και να παρασάησι στη ζωή. Σάν διαμαρμένος, ύστερα από τόσα άνερωτέτητα έρωτικά χρόνια, άρχισα να πίνω αγόρυατα το μεθυστικό τού έρωτα γρασί, τόσο που μπορώ να πώ, σενελαρμένος απ' τους άτιμούς του, άνέβαινα ως τα σύννεφα και άκόμα παραπάνω. Ή ετύχη μου ήταν πολύ μεγάλη και κι' αυτό έννοιωθα πως δεν θα κρατούσε πολύ.

Όσοι θα έχετε περιέργεια να μάθετε ποιá ήταν αυτή; Τί να την κάνετε; Όλες ή έρωτικές ύποθέσεις είνε ζήτημα άλλων ύποκειμενικό, παρά άντικειμενικό. Άγαπάς μιá γυναίκα, εκείνη που φαντάστηκες και άνειροτόησες. Συναίθετα εκεί που λέρφουν τα μάτια σου και άνοιγάνει ή καρδιά σου, ή σάρκινη γυναίκα δηλαδή, δεν μιáζει καθόλου με εκείνη, με τη γυναίκα των ρεμβασιών σου. Μά όταν είσαι έρωτευμένος, δεν λειτουργεί παρά ή φαντασία σου και όλα νοιώσεις πως είνε όπως τα θέλεις. Έλεται και ή γυναίκα αυτή, αν σ' αγαπάει, με τίν δύναμη του έρωτα, έφερει να προσαρμόζεται και να γίνεται όπως τη θέλεις. Ή γυναικεία ψυχή είνε χα-

τό έννοιωσε βαθειά μέσα στο είναι της και έφερε άναστάσι σ' όλη τη ζωή της. Αυτό όμως δεν την εμπόδιζε να έξακολούη ν' αγαπάη τον άντρα της και ίσως και μερικούς άλλους. Ήταν γυναίκα πολύ φλογερή. Μά κι' όλα αυτά, μαζί μου δεν ήταν το ίδιο. Κοιτά μου είχε άρχισει να νοιώθη κι' αυτή πως άλλαζε κάτι έντός της». Και θα ήταν έτοιμη, εάν εγώ επέμενα, ν' άφρη άντρα και παιδιά και ναόρη μαζί μου στην άκρη του κόσμου, όσο κι' αν αυτό θα τίν έκανε να πονέση για κείνους που θα άφριε πίσω της. Και τότε μαζί μου ίσως θα γινόταν άλλος άνθρωπος. Θα παρατούσε όμως τούς πρόσκαιρους και περαστικούς έρωτες, που της επέβαλε ή φλογερή της ιδιοσυγκρασία; Τουλάχιστο μιá μερικά χρόνια, γιατί τίν αιωνιότητα πως είνε βέβαιος; Όσο μόνο ό Χάρος ό Χάλαστης και όμι ό Έρωτας ό Πλάστης!

Σās είπα όλα αυτά και για να σās εξομολογηθώ μιá σημαντική σελίδα της ζωής μου, μιá και για να σās πώ πόσο ήμουν δεμένος εκείνη την εποχή στην Άθήνα, όταν μιá μερά ό Βενιζελός έφργε για να πάη να κινή κανονύριο κράτος στη Θεσσαλονίκη.

Όσο έρωτευμένος και τόσο ετύχημένος, δεν θ' άμυνα ποτέ την ετύχη μου, εάν δεν ήταν μεγάλη άντροχη να το κάνω, εάν ή προσχώρησι στο κίνημα δεν κρατούσε για μένα ζήτημα τιμής, όχι βέβαια της τιμής των χαρτοπαλιτών και των μονομάχων, που κλέβουν και σκατώνουν για να είνε εν τάξει μαζί της, μιá μιás τιμής, που μου έβάνεγε μπροστά μου κάποια άντροχη ή ήτική αντίληψη για τα πράγματα του κόσμου τούτου, κάποια καλύτερη γνώση, αν θέλετε, αντίληψη.

Σās είπα και σ' άλλο σημείωμα πως δεν ήμουν Βενιζελός. Δεν ήμουν όμως ούτε στο αντίθετο σκατόπεδο. Ή πολιτική ίσασε τότε δεν μ' ένδιέφερε καθόλου. Ήμουν τραυματίη χρονών και σās βεβαιώ πως δεν είχα φροντίσει άκόμα να πάρω έκλογικό βιβλιόριο. Και δεν ήμουν Βενιζελός ποτέ, ούτε όταν Βενιζελός ήταν όλος ό κόσμος, γιατί εγώ δεν θαύμασα ποτέ την περιήρη έσωτερική διοίκηση του Βενιζέλου. Τήν δημοσύργια νέων ύπουργέιων και τήν παλοθήρη νέων άνδρων στις διάφορες κανονύγιες ύπηρεσίες, το έβλεπα πάντα σά μιá άσκητη στατήλη για είδίσει και οελητία, χωρίς να γίνεται ποτέ να καμιά σοβαρή δουλειά. Είχα άρκετή ύπηρεσία, πείρα και προπαντός γνώση όλης της Ρωμυαίης γαμφορυσμένης, που με τα λόγια οι διάφοροι δημοκόποι κτίζουν όχι μόνο άνόγεια και κατώγεια, μιá και Ύπυργεία και Αύτόνομους Όργανισμούς και Άνώτατες Διευθύνσεις και άλλα πολλά, που μόνο αόξάνουν την ύπηρεσιακή άλληλογραφία και κλουτίζουν τους χαρτοπαλιές, όπως έβλεπα μπροστά μου καθάρα, πως όλα αυτά που ξεγέλασαν τον κοσμική, δεν ήταν παρά μιá κομωδία!

Έκείνο τον καιρό έφρασε και κάποιος άδερφικός φίλος μου από τη Γερμανία. Οι ξένοι δεν είχαν πεί θέσι εκεί και γύρισε στην πατρίδα του. Άνταμωθήκαμε μιá μερά και μιλήσαμε για τον πόλεμο τον Εύρωπαϊκό. Έγώ, μ' όλο τον θαυμασμό πούχα στους Γερμανούς, είχα πάντα μιá διαίσθησι πως θα νικηθούν, γιατί δεν ήσαν κάρου της θαλάσσης. Αυτό το θεωρούσα άπόλυτοστα και άποροίσι γιατί δεν το έννοιωσε και όλος ό άλλος κόσμος. Αίτις τις γνώσεις μου τις σπερέωσε και ό φίλος μου. Μου έλετε τις κουβέντες που είχε κάνει, πριν φύγει απ' τη Γερμανία, με φίλους του Γερμανούς, άνθρώπους σοβαρούς, άνθρώπους ήλιωμένους, που δεν είχαν τίσι στο μέτωπο, με πείρα και γνώσι των πραγμάτων. Αίτοι τού είχαν πεί τα έξης :

—Μιá φορά που δεν μπορούσαμε να μιούμε στο Παρίσι από τις πρώτες μέρες, το παιγνίδι είνε για μās χαμένο. Έσώσαμε όμως τήν τιμή μας!

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ ΦΥΛΛΟ

«Η βιογραφία του μεγάλου Γάλλου συγγραφέως Μαρσελ Προυστ».

«Η κοσμική Παριζιάνικη ζωή, τα φιλολογικά κέντρα κτλ. κτλ.»

Και όταν ερχόταν ή κουβέντα για τήν Έλλάδα και για τον Βενιζέλο μου επέμενε να βγίη από τήν ουδετερότητα, τού έλεγαν με ειλικρίνεια :

—Δεν ενόθησε ή Κρήτη με τήν Έλλάδα, κι' ή Έλλάδα με τήν Κρήτη. Όλη ή πολιτική της Κρήτης είνε σήμερα και πολιτική της Έλλάδας. Δηλαδή με δυό λόγια : Έσωτερική διούσησιν σάν είδος ύπερέττα. Έξωτερική πολιτική μεγαλειώδης!

Και όταν ο φίλος μου, απορώντας τους ορωτούσε, πώς αυτοί υποστηρίζουν ότι η έξωτερική πολιτική του Βενιζέλου είναι μεγαλειώδης, αφού θέλει να βγούμε από την ουδετερότητα με την Αντάντ; Αυτοί απαντούσαν :

—Το συμφέρον σας αυτό είναι, να πάτε με τους νικητές. 'Ο Βενιζέλος είναι μεγάλος διπλωμάτης!

Ύστερα λοιπόν απ' αυτή την κουβέντα, μπορούσε να μου μείνει καμιά αμφιβολία;

Μ' όλα αυτά όμως, δεν θ' αναγκαζόμουν να προσχωρήσω στο κίνημα, ν' αφήσω τον ήλιο και την ευτυχία της 'Αθήνας, για να πάω στην καταστροφασμένη Θεσσαλονίκη, εάν δεν μου συνέβαινε και κάτι άλλο:

Επειδή με ήξεραν στο Ναυτικό από τα παλιά τα χρόνια, από την εποχή που πρωτοήρθε ο Βενιζέλος στην Ελλάδα, πώς δεν τον θαύμαζα καθόλου σαν αναμορφωτή της εσωτερικής διοικήσεως—τότε δεν ήτοχε έξωτερική πολιτική— με θεωρούσαν πάντα σαν φανατικό αντιβενιζελικό. Από την άλλη μεριά με ήξεραν σαν θαυμαστή του Κάρλσο και των Γερμανών και δεν τους έμενε καμιά αμφιβολία πώς ανήρω βέβαια στην μερίδα που ήταν ενάντια στην έξοδο μας με την Αντάντ.

Μιά μέρα μάλιστα πήρε το αυτί μου, χωρίς να θέλω, την παρακάτω κουβέντα. Την έκαναν δυο Κωνσταντινικοί συναδέλφοί μου :

—Τί λές για το Χόρν; Έχεις σ' αυτόν εμπιστοσύνη;

—'Απόλυτη! Αυτός είναι Γερμανός ως το κόκαλο! Πιο πολύ Γερμανός παρά Ρωμικός! Τι άλλο, σε παρακαλώ, μπορεί να είναι ένας που τον λένε Χόρν;

Αυτές η τελευταίες λέξεις, σάς βεβαίω, πώς με τάραξαν πολύ, όσο λίγα πράγματα στη ζωή μου. 'Όστε έμένα μέσα στην Ελλάδα, που με γαλούχησε και μ' έθροψε, με θεωρούσαν σαν Γερμανό! 'Εγώ που φιλοδοξούσα γά είμαι Ρωμικός συγγραφέας, που έγραφα έργα επί τέλους Ρωμαίικα, τώρα έχανα κάθε υπόστασί μου, γιατί μ' έπαιναν για Ξένο! 'Εγώ που θεωρούσα την 'Ελληνίδα μάνα μου σαν την αγαπότερη γυναίκα του κόσμου, που ζούσα πάντα με την θερμή ανάμνησί της, ήμουν για τον άλλο κόσμο ένας που δεν είχε τίποτε μέσα του από την ψυχή της!

Μπορεί γι' αυτούς τους δυο συναδέλφους μου να ήμουν ένας πολύ καλός πρόχεις άνθρωπος. Αυτοί ίσως πίστευαν στην τελική επικράτεια της Γερμανίας, λοιπόν ένας Γερμανός—εγώ δηλαδή— που κάνει τον 'Ελληνα, δεν διέφερε καθόλου γι' αυτούς από όλους τότε τους 'Ελληνες που έκαναν τους Γερμανούς. Μα γά μένα, που είχα μέσα μου την πεποίθησι πώς η Γερμανία θα νικηθή, ένας Χόρν που η 'Ελλάδα έθροψε και που γυρεύει να την παρασάγη μαζί του στην καταστροφή, δεν είναι άλλο παρά ένας άπιστος κατάσκοπος, ένας προδότης!

Και πάλι όμως δεν θά προσχωρούσα στο κίνημα. Το σκεπτόμουν και το ξανασκεπτόμουν, μα όλο το ανέβαλα. Μα μία μέρα έγινε και κάτι άλλο, που μ' έσπρωξε να βάλω σε άμεση εκτέλεσι τα σχέδιά μου :

Ήθελε διαταγή στο Διοικητή της Αμύνης του Σαφονικού να χτυπήσουμε με τα πυροβόλα μας κάθε πολεμικό πλοίο που θά προσχωρούσε στο κίνημα, κάθε πλοίο που μετέφερε επαναστάτες. Και η διαταγή αυτή η εμπιστευτική έγραφε από κάτω, σαν ύστερόγραφο, να μην την εμπιστευθή ο διοικητής, αν τύχη και λείψη από την ύπηρεσί του, στον νόμιμο αντικαταστάτή του, σε μένα δηλαδή, αν αυτός δεν εμπνέει εμπιστοσύνη, μα σ' οποιαδήποτε άλλο πρόσωπο απόλυτης εμπιστοσύνης. Και ο Διοικητής, φεύγοντας, την εμπιστεύθηκε σε μένα.

Αυτό ήταν το τελειωτικό χτύπημα. Ύστερα από την κουβέντα των δυο άλλων συναδέλφων, μου πέρασε από την ιδέα πώς την εμπιστεύεται σε μένα, γιατί με θεωρεί κ' αυτός Γερμανό. Μα έκτος από αυτό, κατάλαβα πώς ήταν αδύνατο πειά ένας αξιοπρεπής να μείνη ουδέτερος. Θά έπρεπε να διαλέξη και να πάη η με τη μία μερίδα η με την άλλη. Θά έπρεπε, αν δεν προσχωρούσα στο κίνημα, να πάω με τους Κωνσταντινικούς. Και ίσως βέβαια δεν θά παρουσιαζόταν εναλλαγή να χτυπήσω τους επαναστάτες, μα μόνο να με βασανίξη η ιδέα πώς εμπιστευόντουσαν σε μένα μια τέτοια διαταγή, να χτυπηθούν δηλαδή εκείνοι, που σύμφωνα με την ακράδαντη πεποίθησί μου, φρόντιζαν για το συμφέρον της πατρίδος τους, μόνο η ιδέα πώς με θεωρούσαν έμένα ικανό να χτυπήσω τους 'Ελληνες.

Και, επαναλαμβάνω, σύμφωνα με την βεβαιότητά μου, φρόντιζαν για το μεγαλείο της 'Ελλάδας—γιατί με θεωρούσαν ίσως Γερμανό— μόνο η ιδέα αυτή μ' αναστάτωνε! Δεν ήθελα άλλο. 'Ανέβηκα άμεσα στην 'Αθήνα.

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΕΚΛΕΚΤΕΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΘΑΛΑΣΣΑ

(Του Β. ΟΥΓΚΩ)

Πέρπει από βράχο σιγαλά σε κύματα αφροσμένα σταλαματιά—σταλαματιά νεράκι δροσιμένο. «—Τί θές, γλαυφάκιμο νερό; του λέγει θυμωμένα η θάλασσα που δεν ποιεϊ το ναύτη τον καιμένο. 'Η τρικιμιά είμαι γώ κ' η λύσσα κ' η τρομάρα. Τελειώνω εκεί που ο σφραγός αρχίζει, δεν το ξέρεις; Θαρρείς πώς σε χρειάζομαι κ' έχωσα με λαχτάρα σε μένα την άστειρευτη σταλαματιά να φέρης;». Και το νερό στην άδυσσο λέει αγά με λύπη : «—Σου δίνω, θάλασσα πλατεί, χωρίς μεγαλωσύνη, χωρίς ζαμάρι και βοξ, εκείνο που σου λείπει : μια στάλα που στη δίψη του μπορεί κανείς να πίνη!». Μετάφρ. Γ. ΖΕΡΜΠΙΝΗ

ΑΙΝΟΣ

(Του Κ. ΜΠΩΝΤΕΛΑΙΡ)

Στην πλέον ώραία, στην πλέον αγαπημένη, της καρδιάς μου το φως, τον άγγελό μου τον άχραντο, το άθνατο είδωλό μου, ένα χαίρε που άθάνατο να μείνη. 'Απ' άρηη ποτισμένα έχει γίνει ένας άερας μέσα στί ζωή μου, και μέσα στην άκόρεστη ψυχή μου την ενοδιά της άφθαρσίας μου χύνει. Μερογάλι κ' ολόδροση γιομίζει μεσοβολιά ένα σπίτι αγαπημένο, λιβανιστήρι όπου λημονημένο μέσα στη νύχτα μουσικά καντίζει. Πώς να σε κραξώ, ο άφθαυτε ξωτά μου, πώς να σε ζωγραφίσω όπου να μοιάξης; Μόσκον σπαρτί που ός το βυθό ενοδιάζεις άόρατο, στην αιωνιότητά μου! Στην πλέον ώραία, στην πλέον αγαπημένη, όπου η ύγεια μου και χαρά, στον άγγελό μου τον άχραντο, τ' άθνατο είδωλό μου, ένα χαίρε που άθάνατο να μείνη! Μετάφρ. Τ. ΜΠΑΡΛΑ

Ο ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΩΝΩΝ

(Του J. UHLAND)

Τον πιατό κάτω γοργά διαβαίνει γέρος ντυμένος μ' άριματώσι, στο ζωμότηρι τ' άόχαλο πηγαίνει κ' ός φτάνει πέφτει γύρω η νυχτιά. 'Αγάδα οι τάφροι, καθώς περνάει,

των προγώνων του στη σιγαλά στέκουν. Τραγοῦδι Ξάννου άγροζαίει από τα βάρη και σταματά.

«—Πνεύματα θεία, που της φωνής σας καλά τον νοιώθω γώ το σοκά! Να μείνω τρέχει τώρα μαζί σας, χωρά σε μένα, τ' άξίζω αυτό!». Λημονημένο ήταν παρέχει άδεια καθούρι μοναχικό. Έγεια μέσα και το ντουφέκι για προσκεγάλι παίρνει γλυκό.

Τ' άξιο σπαθί του στο στήθος βάζει κ' άποκομείται. Και να η φωνή από τα βάρη τώρα λουφάξει, γίνεται πάλι βαθείά σιγή. Μετάφρ. ΧΡ. ΛΑΓΟΠΑΤΗ

πύλα στο σπίτι μου και είπα στη γυναίκα μου πώς φεύγω και να μου έτοιμάση τα ρούχα μου και να τα στείλη στη Γαλλική πρεσβεία.

Μα δεν με παίρνει ο χρόνος να ξεκαλουνθήσω. Στο άλλο λοιπόν σημειώμά μου θά σάς περιγράψω την προσχώρησι μου και τη συνάντησί μου με τον Βενιζέλο στη Θεσσαλονίκη.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Το ΚΑ' μέρος.

